

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. V. De secundo Entis attributo, scilicet de Vero.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

existentiam utriusque extremi ad distinctionem, & postea definiunt distinctionem tantum per negationem alterius conceptus, minas consequenter loquuntur: nam negatio alterius conceptus etiam est respectu rei possibilis. Sed questio est de nomine, & parui momenti.

De re poterat esse difficultas, an distinctio sit forma aliqua realis, aut modalis superaddita rebus distinctis. Sed in precedentibus satis fuisse ostendit, distinctionem & unitatem non posse provenire à re aliqua, vel solum ratione nostrâ obiectivè distinctâ: hinc iterum posse esse questionem nihil aliud esse, quam ipsammet formalissimam entitatem rerum distinctarum.

Dices: Distinctio per te est negatio, at negatio non identificatur cum ipsâ entitate, ergo distinctio non est ipsamet formalis positiua entitas. Respondendo, hic iterum posse esse questionem de nomine: aliqui enim, ut Hurtadus, Disputat. 6.

94 Metaphysicâ §. 4. contendunt, distinctionem nihil esse aliud, quam duos conceptus positiuos; sicut similitudo sunt duæ albedines. Et quidem hoc verissimum est, si de formalissimo distinctionis fundamento loquamur, & hoc solum ego paulo antè dixi, quo sensu distinctio potest esse idem quod pluralitas. At quia ultra ipsam positiuam entitatem duarum rerum datur vera negatio consecuta ad quamlibet entitatem ex illis (vnum enim realiter non est aliud) valde probabile est, hoc nomen *distinctio* non tam positum ad significandas entitates distinctas positiuas, quam etiâ ad significandas directè negationes. Vnde eo ipso dicendum est, distinctionem includere eam negationem, id enim includit quod significat. Porro id includere, mihi inde persuadet, quod hæc vox *distinctio* non significat ex communi sensu idem quod pluralitas, ergo amplius aliquid significat, quam solas entitates positiuas multas, ut dicebat Hurtadus, hoc enim formalissimè significat vox

95 *multus plures*; in quo sensu fateor obiectioni, distinctionem seu negationem illam non esse idem cum subiecto: sed, paulo antè observavi, quando dixi distinctionem non esse formam aliquam re vel ratione distinctam, loquebar de formâ positiuâ reali, & quæ esset fundamentum eius distinctionis seu negationis.

Secundò posset hic dubitari, an sit prior unitas quam distinctio. Aduerte, ante responsum ex dictis, distinctionem posse requirere duo positiua extrema actu existentia, quod non requirit unitas. Vnde concluditur manifestè, unitatem priorem esse quam sit distinctio, vñ enim non penderet à duobus, at duo pendent ab vno, prior ergo erit unitas quam distinctio. Si autem sumamus distinctionem prout non requirit duo extrema actu existentia, tunc puto, in meis principiis esse simul unitatem & distinctionem, nam unitas explicatur per negationem multiplicatis, & hoc ens

96 esse vnum, formaliter est, illud non esse plura; hoc autem est distinctio, illud scilicet non esse alia vel plura, quæ res etiam ad questionem de nomine spectat. Video hic posse dici, vnum habere pro termino negato plura: non enim vñ dicitur quod non est aliud, sed quod non est multa; distinctio autem solum petit negare terminu, siue hic vnus, siue multiplex sit; vnde hæc est vera propositio explicans distinctionem, *Petrus non est Paulus*: per hoc autem non explicatur unitas, malè enim

diceretur Petrum esse vnum; id est Petrum non esse Paulum. Fateor hæc ita esse vera; at hinc declaro ego, quomodo unitas & distinctio differant. Hinc verò non inferitur, unitatem esse priorem distinctione, nam tam citò est, eum non esse aliud, quam non esse multa, ergo non est prior unitas quam distinctio, neque è contrario.

Hæc distinctio est triplex, *Realis*, quæ verè à parte rei ante considerationem intellectus datur: sic Deus à creaturâ, & Petrus à Paulo distinguuntur. Hæc realis solet rursus dividi in *realem simpliciter*, id est, eam quæ est inter duas res simpliciter, & in *realem secundum quid*, id est modalem; non quia hæc secunda in ratione distinctionis sit minor, sed quia, ut sæpè dixi, vnum extremum est modus alterius. Dico, *modus alterius*: nam licet ambo extrema sint modi, dummodò vnum non sit modus alterius, absolute dicuntur realiter distingui, & non modaliter. Sic duæ vniones realiter distinguuntur, quia inter se non sunt modi, à subiectis tamen solum modaliter distinguuntur, quia sunt illorum modi. Sic etiam distinctio rei positiuæ à re negatiuâ solet vocari realis secundum quid, quia vnus terminus non est res propriè. Alia est distinctio *virtualis*, id est quoad æquiualentiam, vel quia causa vna indiuisibilis habet virtutem plurium causarum, vel quia res indiuisibilis est capax prædicatorum contradictoriorum, & hæc, ut dixi alibi, est inter alias virtuales maxima, solumque in Deo reperitur.

Tertia est *per intellectum*, ex eo quodd intellectus inadæquatè rem vnâ concipiens, eam quasi distinguit in duas. De his fuisse egi eâ Disputatione v. Logicæ, hic iam nihil ampliùs dicendum occurrit.

SECTIO V.

De secundo Entis attributo, scilicet de Vero.

98 **N**ON accipitur Verum in præfenti pro propositione verâ, hæc enim veritas consistit in affirmatione obiecti sicut est diciturque veritas formalis, & propositio ab illâ, vera formaliter, iuxta dicta Disput. xiv. Logicæ. Verum ergo ut attributum entis est, dicitur verum transcendente, quod omni enti conuenit; in cuius explanatione non parum defudant Auctores, cum tamen de re nulla possit esse dissensio, sed solum de voce.

SUBSECTIO PRIMA.

Quid sit Verum.

ADVERTENDVM est, de re à nemine negari posse, aurum v.g. esse verum aurum, quatenus non est aurum apparens: in quo sensu in ratione veri includit negationem apparentis, sicut vnum negationem pluritatis; & hæc est communissima acceptio veri, præsertim inter non Philosophos. Vnde si quis rogetur, cur Petrus sit verus homo, non respondebit, quia est cognoscibilis, sed quia non est homo pictus, vel per imitationem, aut metaphoram; idem est cur aurum sit verum aurum. Et in hoc sensu usurpauit

Aaaa 2

uit

uit D. Augustinus lib. 2. Soliloquiorum cap. 5.
 99 Verum esse id quod est, non autem id quod videtur,
 aut quod tale est quale videtur. In eodem sensu
 illud accepit Aureolus in 1. distin. 19. art. 2. &
 plures alij recentiores. Hinc inferunt aliqui,
 veritatem in hoc sensu convenire enti indepen-
 dentem ab intellectu: unde etiam si perimpossi-
 bile repugnaret omnis intellectus, adhuc aurum,
 inquit, esset verum aurum, & homo verus ho-
 mo. Præterea, hanc veritatem convenire omni
 enti: nam licet aurichalcum v. g. non sit verum
 aurum, est tamen verum aurichalcum; & homo
 pictus verus homo pictus, seu vera pictura ho-
 minis; sed an hæc illationes recentiorum sint ve-
 ræ, dicam paulò post.

Dices cum nonnullis, verum in hoc sensu non
 esse propriè attributum entis, sed ipsam entis ef-
 fectum, quæ ut sic formaliter dicit negationem
 Chimæ. Respondeo, negando Antecedens; au-
 rum enim v. g. non dicitur verum per negatio-
 nem Chimæ, sed per negationem auri appa-
 100 rentis, aut imitantis verum aurum, quale est au-
 richalcum, quod non est non ens, & non aurum
 præcisè, sed non aurum cum imitatione qua-
 dam: ens autem, in quantum est ens secundum
 essentiam formaliter, præcisè opponitur non en-
 ti; at, ut verum, opponitur enti apparenti.

Aliter potest accipi *verum*, quatenus significat
 id quod est conformabile cum conceptu ipsius,
 id est, quod ita est ut concipitur, vel ut potest
 concipi; in quo sensu, etiam D. Augustinus usur-
 pat *verum* supra: *Verum est id quod ita se habet*
ut videtur cognitori, si velit & possit cognoscere.
 Item D. Thomas & alij plures, quos refert & se-
 quitur Suarez Tomo 1. Metaphysicæ Disput. 7.
 sect. 7. num. 24. & est communis inter recen-
 tiores.

Ut autem hæc acceptio perfectius intelligatur,
 & circulus vitetur in eius explicatione, adverte,
 quando dicitur obiectum verum, quia est confor-
 mabile cum cognitione, & hæc vera quia confor-
 matur obiecto vero, hanc veritatem obiecti, in
 quâ ultimò sistitur, non esse veritatem in hac se-
 cundâ acceptione; ut sic enim esset manifestus
 circulus: nam cum hæc sumatur à propositione,
 si rursus propositionis veritas ab hac veritate ob-
 101 iecti sumeretur, sumeretur saltem mediâtè à se-
 ipsâ. Sumitur ergo in priori sensu pro veritate
 quæ independens dicitur à cognitione, ut dixi
 supra ex nonnullis recentioribus. Vel quia fortè
 hæc acceptio coincidit cum secundâ, poteris me-
 lius dicere, cognitionem non dici veram, quia
 conformetur obiecto ut verò, sed quia confor-
 metur obiecto secundum se, prout est à par-
 te rei.

Aduerte deinde, veritatem in hoc secundo
 sensu sumi, ut à formâ, ab ipsâ cognitione possi-
 bili; unde, si illa esset impossibilis, non daretur
 talis veritas in obiecto, quia non esset cognosci-
 bile; daretur tamen, licet actu non cognoscere-
 tur, quia etiam tunc posset cognosci.

Ecce duas acceptiones Veri, quas in re nullus
 negat, nec potest: in quâ autem ex illis debeat
 accipi verum transcendente, quæstio est de
 solâ voce; in eâ, quia inter Philosophos commu-
 nior est hæc secunda acceptio veri, idèd & nos
 eam amplectimur.

102 Addo ego, eam primam acceptionem veri,

quæ nonnullis recentioribus valdè aridet, ne-
 cessariò debere ad hanc secundam reduci. Quod
 sic ostendo evidenter: nam dicere, auro nihil
 deesse ut sit aurum, nihil est aliud quàm nihil ei
 deesse, ut hoc nomine *aurum* vel conceptu auri sig-
 nificetur; nam à parte rei sicut aurichalcum non
 est aurum, sic nec aurum est aurichalcum; & sic
 ut hoc est simile auro, ita aurum est simile auri-
 chalco, & ut dixi, quodlibet non est aliud, hoc à
 parte rei ante conceptum: postea verò quando di-
 co, Aurichalcum non est verum aurum, facio hunc
 sensum, aurichalcum non habet id à parte rei, quod
 significo per vocem hanc *aurum*, & per concep-
 tum illi correspondentem; ergo dictum est contrario
 de ipso auro dico, est verum aurum, nihil aliud
 volo significare, quàm illud verè habere id quod
 significo per vocem hanc *aurum*; ergo veritas in
 eo primo sensu desumitur etiam in ordine ad in-
 tellectum, id est, quod illi rei nihil deest, ut sit
 talis qualis dicitur, sed quod illa res habet id
 quod de illâ concipitur, seu quod significatur.
 Unde infero, malè illos recentiores cum Aureolo
 intulisse, etiam repugnante omni intellectu, au-
 rum futurum verum aurum, & aurichalcum
 futurum aurum falsum: in quâ propositione est
 duplex sensus; vnus verissimus, & ex quo hi æ-
 quiuocationis anam arripuere; alter falsus.

Primus ergo est, repugnante intellectu omni,
 aurum futurum verum, id est habiturum id in se
 quod ego significo & concipio nunc nomine *au-
 ri*, verissimum quidem est, & in hoc sensu dicitur,
lapis esset verus lapis, etiamsi nemo illum posset
cognoscere, id est, haberet tunc id, quod nos iam
 concipimus nomine & conceptu de lapide: sed
 quia ostendi supra, dicere esse verum aurum, &
 non falsum, quale est aurichalcum, idem esse ac
 dicere, habere id quod verè vox hæc *aurum* signi-
 104 ficat; inde fit, ut si impossibiles essent conceptus
 & voces, quibus res significarentur, in rigore
 non esset verum aurum aut falsum, sed hæc vel il-
 la entitas, quarum vna non esset alia, nulla ficta,
 nulla propriè vera, sed vna esset similis aliquatè
 alteri. Hic secundus sensus erit fortè diffi-
 cilis alicui, ut percipiatur, quia statim recurrimus
 ad primum, facimus enim comparationem cum
 illo ut in hoc statu declaratur conceptu auri, con-
 iungimusque duos status diuersos, imò & repu-
 gnantes: vnum, in quo est intellectus in ordine
 ad quem dicatur, Eæ res verè habet quod signifi-
 105 co, quando dico *aurum*, aurichalcum; alter non
 habet id quod significo, quando dico *aurum*, &
 sumimus etiam aliam secundum statum, in quo
 non esset ea diuersitas vocum & conceptuum,
 ideoque in eo propriè non esset verum falsum. Et
 patet, quia tunc in nullo sensu posset aurum ma-
 gis quàm aurichalcum dici verum. Et pro perfe-
 ctâ huius rei intelligentiâ adueras, verum &
 falsum esse quædam analoga attributionis, in
 quibus illud est præcipuum analogatum, quod
 absolutè habet nomen, v. g. risus prati & homi-
 nis; hominis dicitur verus risus, estque analogatè
 principale; prati verò non dicitur verus sed fi-
 ctus risus: sic aurum & aurichalcum, sic homo &
 pictura illius; ideoque inter ea, quæ verè & falsè
 in aliquâ ratione dicuntur, semper solet dari si-
 militudo, ratione cuius possit quasi esse aliqua
 deceptio. Vides ergo, verum & falsum semper
 idem esse quod analogum principale & minus
 prin-

principale, quorum vnum absolute retinet nomen, aliud quidem eodem nomine insignitur, non tamen absolute, sed cum addito, scilicet falsi. vnde euidenter concludo, quod antea dicebam, repugnante omni intellectu, quia tunc non esset possibilis vnus conceptus aut nomen quod in vno reperiretur proprie, in altero vero solum per similitudinem, in eo inquam statu absolute non posse dici futurum verum aurum & falsum aurum, sicut non posset esse analogum, nec principale nec minus principale; hæc enim constituuntur necessario per nomen vtrique commune, vni tamen absolute, vt dixi, alteri cum addito, & secundum quid. Vides ergo, quia clare ostenderim, semper illud verum aurum, fictum aurum debere ex ordine ad intellectum desumi, quod hi recentiores negabant.

106 Rogabis Primò, an ens obiectiuè à vero in his acceptionibus præcindatur. Respondeo negatiuè: & quidem in secundâ acceptione res est clara, nam ens quantumcumque præcisum, est cognoscibile, nec potest ita præcindi, vt nequeat cognosci, ergo non potest præcindi à vero. Idem patet in primâ acceptione, quia ens, quantumcumque præcisum, est ens nec fictum nec apparen- s, ergo & verum, nec ad illam rationem quam in eâ præcisam habet, quidquam illi deest, ergo est verum in illâ ratione, & non fictum.

Rogabis Secundò, quid ergo addit verum supra ens? Respondeo, in primâ acceptione addere negationem entis apparentis, sicut vnum diximus addere negationem pluralitatis, quæ negatio non est per modum priuationis, sicut de vnitatis diximus: nam aurum esset verum aurum, licet non esset possibile aurum apparen- s, ergo negatio auri apparentis, quæ constituit verum, non est per modum priuationis, sed negationis. In secundâ acceptione verum addit supra ens cognitionem possibilem de ipso, sicut paries actu visus addit supra parietis substantiam visionem actualem illius.

SUBSECTIO SECUNDA.

*Verum Verum in hoc sensu sit
essentiale enti.*

107 DIFFICILIUS est, verum enti sit essentialè, posse cognosci, & consequenter, an verum in secundâ acceptione sit illi essentialè, ita vt hoc ens non possit manere, si non esset possibilis intellectus à quo posset cognosci; sicut communiter dicitur non futuram possibilem cognitionem, nisi esset possibile eius obiectum. Probabilius censeo, cognoscibilitatem esse intrinsecam & essentialè obiectis, quod inde suadetur: nam si obiecta ex suâ intrinsecâ naturâ non peterent posse cognosci, non illis fuisset data à naturâ virtus productiua specierum, vel ipsarum cognitionum, quibus cognoscantur; eiusmodi enim virtus in obiectis reperta denotat, obiecta de se inclinari & ordinari vt cognoscantur, neque id illis esse omnino extrinsecum & accidentale. Neque obstat, hoc quod est actu cognosci, esse denominationem extrinsecam obiecto: nam etiam actu causare, est extrinsecum causæ, & tamen posse causare etiam hunc numero effectum, est quid essentialè causæ, etiam in aduersariorum sententiâ;

ergo poterit esse quid essentialè obiecto non repugnante vt cognoscatur, licet actu cognosci, sit illi extrinsecum. Quod intelligendum est non solum in ordine ad cognitionem in communi, sed etiam in ordine ad omnes illas in particulari, per quas de facto potest cognosci.

Contrarium tenent nonnulli, qui mouentur nam obiecto v.g. colori, quid interest esse visibilem & non audibilem? si enim circa illum ver- faretur auditus, quid immutaretur essentia co- loris?

Addunt tamen hi, si obiecta considerentur qua- tenus mediâtè productiua cognitionis, produ- cendo species, vel immediâtè per se, dicere es- sentialè ordinem ad potentiam. Hæc secunda pars omnino est vera, iuxta eâ quæ de causis om- nibus respectu suorum effectuum diximus in Physicis: primam verò, in quâ ab his diffideo, licet non possit efficaci ratione rejici (non enim potest aliqua experientiâ aut ratione ea connexio monstrari) illam tamen puto falsam, tum quia etiam (vt in Physicis dixi) qui vellet negare cau- sis illum essentialè ordinem ad effectus, posset facillè prærumpere, quia tamen videtur multò 109 consequentius ad alias res, quæ inuicem conne- ctuntur, ostendi ibi, in causis eam connexionem admittendam, quod idem dico in præsentia de en- te respectu potentia cognoscitiua, scilicet, ens vt tale dicere ordinem ad intellectum, & tale ens ad talem potentiam, v.g. colorem ad visum, sonum ad auditum, &c. sicut de bonitate in ordine ad voluntatem ipsi aduersarij farentur, & (vt Sectio- ne sequenti, agens de Bonitate, dicam) eadem prorsus est ratio de illâ, quæ de vero, in ordine ad intellectum. Vnde in hoc non loquuntur hi consequenter vni concedentes, alteri verò negan- tes; nec contra nostram sententiam potest aliqua ratio vilius momenti afferri, nisi quod cognitio sit extrinseca enti, quæ tamen, vt dixi paulò antè, nulla est, & patitur instantiam in relationibus, ca- su quo distinguantur: nam vna relatio est extrin- seca valde alteri, & præcisè terminat respectum alterius, sicut obiectum terminat respectum cog- nitionis, & tamen vna pendet essentialiter ab aliâ, vel existenti vel possibili; ergo ex hoc capite tam 110 benè poterit esse essentialis obiecto ordo ad cog- nitionem vnam possibilem, quàm vni relationi est essentialis ordo ad aliam vt existentem, quia neque obiectum neque relatio respectu cognitio- nis & alterius relationis quidquam aliud effi- ciunt, quàm terminare eos respectus.

SUBSECTIO TERTIA.

Aliqua dubiola.

PRIMUM est, An veritas in sensu, in quo hîc loquimur, sit vna, cum habeat plures cognos- cibilitates à Deo, Angelo, homine, &c. Respon- deo, sine vilo inconuenienti posse dici, esse mul- tiplicem. Deinde responderi potest, veritatem dici vnam ob respectum ad omnes cognitiones collectiue sumptas, sicut omnipotentia est vna ex ordine ad omnes creaturas producibiles colle- ctiue.

Secundum dubium, An veritas in hoc sensu sit propriè & rigorosè respectus transcendentia- lis, & relatio ad omnem potentiam à quâ potest

Aaaa 3

cog-

cognosci. Respondeo non esse, quia veritas non semper distinguitur à potentia. Sic veritas diuina non habet vllum respectum essentialem ad seipsam vt cognoscitur, cum non sit à se distincta. Sicutiam omnes actus creati reflectentes supra se, carent hac relatione ad se, etiam si sint veri respectu sui. Solum ergo verum habebit propriam relationem ad eam cognitionem à qua distinguitur.

Tertium dubium, Quid sit falsum oppositum vero. Respondeo, esse illud, quod cum habeat aliquam similitudinem cum ente vero, non est tamen illud, & ita est aptum deludere cognoscentem: vt aurichalcum non est falsum argentum, sed falsum aurum, quia non argenti sed auri similitudinem præ se fert, vnde ab auro haud facile distinguitur. Ceterum licet sit falsum aurum, est tamen verum aurichalcum; vnde
112 à parte rei nihil est omnino falsum, sed solum respectiue, ad idem nomen, tamquam analogatum, quod non participat proprie sed per similitudinem, aliquam rationem significatam per nomen, vt supra dixi; absolute autem in se omnia vera sunt, id est cognoscibilia, & habentia id quod nomen & conceptus proprii de ipsis significant, ergo nihil est quod absolute verum non sit, scilicet in suo esse.

SECTIO VI.

De Bono, tertio Entis attributo.

Ex dictis Sectione præcedenti vix aliqua restat circa explicationem Boni: quod enim dixi de vero respectu intellectus, idem de bono respectu voluntatis dicendum est. Pro quo aduerte, bonum vel posse sumi pro bono in se, vel pro bono alteri. Bonum in se est idem quod perfectum, & supra rationem entis solum addit, quod nihil illi desit ad illam rationem etiam habet; in hoc sensu non potest esse vlla entitas, quantumvis præcisa & minima, quæ non sit bona: nam licet illi deficiat aliquid materiae seorsum sumptæ, v.g. vt sit homo, desit anima rationalis, tamen vt sit materia, nihil illi deest, nec enti præcise vt sit ens, aliquid deest.

113 Nonnulli opinantur, bonum in hoc sensu non esse passionem, vel attributum entis, quia licet differat ab ente secundum conceptum magis explicitum, non tamen semper id sufficit ad rationem passionis, vt animal rationale non est passio hominis, licet conceptus sit magis explicitus quam conceptus hominis; requiritur ergo vterius, vt consequatur ille conceptus quasi ratione nostra essentiam, vt possit esse passio. Respondeo tamen facile, hoc quod est, nihil deesse enti ad suum esse, non esse definitionem entis, aut ipsum definitum; definitio enim entis est, posse existere, definitum autem est ipsum ens, ergo nihil deesse erit conceptus secundarius, ergo etiam erit passio, non secus ac esse vniuersale est etiam illius passio. Exemplum de animali rationali non vrget, quia illa est definitio illius, vnde non mirum si non sit passio; at nihil deesse enti, non est definitio, imò ex eo quod sit ens, inferitur, nihil illi deesse ad rationem entis, ergo bonum in hoc sensu potest esse passio entis.

114 Bonum in se, seu perfectum, potest variè accipi: Vel essentialiter, iuxta dicta proximè, seu

substantialiter, hoc est, quod in ratione substantiæ habet perfectionem: quia ratione materiae etiam sine forma substantiali, & hæc absque materia sunt bona substantialiter, licet non omnino perfecta; propter quem defectum aliquando dicuntur non bona. Aliter solet dici bonum siue perfectum absolute integraliter, quando nulla pars integralis desideratur, vt homo constans omnibus membris est bonus integraliter, & contrario verò equus mancus dicitur malus. Tandem dicitur bonum seu perfectum accidentaliter, id est, quod habet perfectionem accidentalem sibi debitam, quo pacto anima cum potentia est perfecta & bona, sine illis autem accidentaliter imperfecta.

Bonum in se aliud est infinitum, id est, habens omnem perfectionem ex cogitabilem possibilem, quod soli Deo conuenit, et quæ in illo aggregatum quoddam omnium perfectionum ratione nostra inter se & ab essentia diuina distinctum. Aliud est finitum, quod cum habeat aliquas perfectiones, non tamen omnes, vt creatura; & hoc bonum distinguitur realiter à bono per essentiam seu infinito, id est à Deo.

Bonum alteri est triplex, honestum, quod per se decet naturam rationalem, vt virtus, honor, &c. delectabile, quod affert voluptatem, vt cibus dulcis: vile, quod conducit ad afflictionem alterius. Differt bonum in se à bono alteri, quod hoc comparatur cum subiecto vel quasi subiecto, cui est bonum, illud verò non est in ordine ad subiectum: continent inter se, quod neutrum defumitur ex ordine ad voluntatē; vnde etiam esset impossibilis, adhuc possent manere hæc bona. Bonum siue in se siue alteri, est capax vt ametur à voluntate, à quo amore possibili proximè denominatur amabile, sicut ens denominatur cognoscibile à cognitione possibili, & hanc amabilitatem formaliter prouenientem ab amore possibili vocant multi bonitatem transcendentalem entis, sicut dixi supra ipsam cognoscibilitatem vocari veritatem transcendentem; & quia communior acceptio bonitatis transcendentis est hæc, ideò nos cum communi eam amplectemur, re enim intellectā, in questione de voce standum est communi.

Sed aduerte, quod supra in simili de Vero notauimus, quando dicitur voluntas posse amare obiectum quia est bonum, non accipi bonum quia est amabile, hæc enim esset inepta responsio, perinde ac si quis diceret esse amabile, quia est amabile; sumitur ergo bonum tunc, vel pro bono in se, vel pro bono alteri, quæ bonitas est prima radix cui possit à voluntate amari aliquod obiectum bonum.

Hic posset dubitari Primò, an rem esse amabilem, sit intrinseca denominatio in ipso ente, id est, an sit essentialis enti, posse amari, sicut causæ diximus esse essentialis operari, & Sectione præcedenti de veritate diximus. Affirmant aliqui, assignantque discrimen inter verum & bonum, quod rem esse cognoscibilem, est pura extrinseca denominatio, quia non arguit perfectionem in ipsa, Deus enim æquè cognoscit quæ sunt & quæ non sunt: at rem esse amore dignam, est intrinseca perfectio, vnde cum omnia æqualiter noscantur à Deo, non tamen omnia æqualiter amantur, quia non est in illis æqualis dignitas amoris, ergo hæc dignitas est intrinseca enti, li-